

زیارت، تمسک به ریسمان محکم الهی

مجتبی حیدری

چکیده

زیارت قبور اهل بیت علیهم السلام، در اسلام جایگاه مهمی دارد و معصومین علیهم السلام به آن توجه ویژه‌ای داشتند. زیارت، راهی است برای چنگ زدن به ریسمان محکم الهی که در قرآن به آن توصیه شده است. برخی از آثار و نتایج زیارت عبارتند از: «زیارت توصیه خدا و اهل بیت است؛ زیارت قرار گرفتن در صراط مستقیم است؛ زیارت پاکی جان و خلوص نفس است؛ زیارت پرواز در ملکوت است؛ زیارت ارتباط با وسائط فیض الهی است؛ زیارت راهی برای توسل به اهل بیت علیهم السلام است؛ عهد و پیمان با اولیای الهی است؛ زیارت مایه آمرزش گناهان است؛ زیارت دوستی با دوستان خدا و سعادت ابدی است».

کلیدواژه‌ها:

زیارت اهل بیت، کارکردهای زیارت، تمسک به ریسمان الهی.

۱. عضو گروه اخلاق و اسرار پژوهشکده حج و زیارت.

هدف از زندگی رسیدن به کمال و جودی و سعادت ابدی است. خداوند با فرستادن پیامبران راه رسیدن به این هدف را فراهم کرده و فرموده است: ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ (آل عمران: ۱۰۳)؛ «همگی به ریسمان خداوند چنگ زنید و متفرق نشوید». از سوی دیگر، خداوند پذیرش ولایت اهل بیت علیهم السلام و دوست داشتن آنان را واجب کرده است.^۱ یکی از نشانه‌های دوست داشتن اهل بیت علیهم السلام، زیارت ایشان است؛ چه در زمان حیات و چه بعد از وفات

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا، فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا﴾؛ (نساء: ۱۷۴-۱۷۵) ای مردم! دلیل روشن از طرف پروردگارتان برای شما آمد و نور آشکاری به سوی شما نازل کردیم. اما آنها که به خدا ایمان آوردند و به او تمسک جستند، به زودی همه را در رحمت و فضل خود، وارد خواهد ساخت و در راه راستی، به سوی خودش هدایت می‌کند.

در این مقاله کارکرد زیارت اهل بیت علیهم السلام را در زمینه تمسک به ریسمان محکم الهی بررسی می‌کنیم.

زیارت، توصیه خدا و ا بیت علیهم السلام

زیارت اهل بیت علیهم السلام در مکتب شیعه از جایگاه والایی برخوردار است و روایات بسیاری در توصیه به زیارت و بیان پاداش زیارت آن بزرگواران وارد شده است. مثلاً: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

مَنْ زَارَنِي أَوْ زَارَ أَحَدًا مِنْ ذُرِّيَّتِي زُرْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَنْقَدْتُهُ مِنْ أَهْوَالِهَا (ابن قولویه، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۱).

۱. ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ (شوری: ۲۳)

«کسی که من یا یکی از ذریه‌ام را زیارت کند در روز قیامت او را زیارت می‌کنم و از ترس‌های آن روز نجاتش می‌دهم».

امام باقر علیه السلام فرمود:

مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَإِنَّ إِيَّانَهُ مُفْتَرَضٌ عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ يُقِرُّ لِلْحُسَيْنِ عليه السلام بِالْإِمَامَةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ (همان، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۲۱). شیعیان ما را به زیارت قبر امام حسین علیه السلام دستور دهید. همانا زیارت قبر امام حسین علیه السلام بر هر مؤمنی که به امامت آن حضرت از سوی خدای عزوجل اقرار دارد، واجب است.

امام رضا علیه السلام فرمود:

إِنَّ لِكُلِّ إِمَامٍ عَهْدًا فِي عُنُقِ أَوْلِيَائِهِ وَشِيعَتِهِ وَإِنْ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَحُسْنِ الْأَدَاءِ زِيَارَةَ قُبُورِهِمْ فَمَنْ زَارَهُمْ رَغْبَةً فِي زِيَارَتِهِمْ وَتَصَدِيقًا لِمَا رَغِبُوا فِيهِ كَانَ أَثْمَتُهُمْ شَفَعَاءَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ (همان، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۲۲).

همانا برای هر امامی پیمانی بر گردن دوستان و شیعیان اوست، و از امور کامل‌کننده وفای به عهد و حسن ادای پیمان با ایشان، زیارت قبور آنان است. پس کسی که ایشان را از روی میل و رغبت و با اذعان به آنچه آنان به آن رغبت داشتند زیارت کند، آنان نیز شفاعت کنندگان از او در روز قیامت محسوب می‌شوند.

توصیه‌های اهل بیت علیهم السلام به زیارت، حاکی از اهمیت آن در سعادت انسان‌ها است. از این رو، لازم است شیعیان نسبت به این عمل عبادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، توجه ویژه داشته باشند.

زیارت، قرار گرفتن در صراط مستقیم

اهل بیت علیهم السلام صراط مستقیم الهی هستند و براساس برخی از روایات و زیارتنامه‌ها حرکت به سوی آنان، حرکت به سوی خداست. در حدیثی از امام باقر علیه السلام چنین آمده است:

أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ نَبِيَّهُ ﷺ: «فَأَسْتَمِسُّكَ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ»،
قَالَ إِنَّكَ عَلَى وَلايَةِ عَلِيٍّ وَعَلِيٌّ هُوَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ؛ (كلینی، ۱۴۰۷، ج ۱، ص ۴۱۶،
ح ۲۴)؛

«خداوند به پیامبر خود ﷺ چنین وحی فرستاد: «به آنچه که به تو وحی شده
تمسک جوی که تو بر صراط مستقیم هستی تو بر ولایت علی علیه السلام هستی، و
علی علیه السلام همان صراط مستقیم است.»

همچنین در زیارت امام علی علیه السلام، در شب ۲۷ رجب (شب مبعث)، به آن حضرت این گونه
سلام می دهیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ» (شهید اول، ۱۴۱۰ق، ص ۱۰۰)؛ «سلام بر
تو ای صراط مستقیم.»

یکی از مظاهر چنگ زدن به ریسمان الهی یافتن راه درست و بازگشت به صراط مستقیم
است. زائران قبور مطهر اهل بیت علیهم السلام، با انجام این عمل، نسبت به اصلاح راه و مسیری که
تاکنون در زندگی پیموده اند، اقدام می کنند؛ از گذشته خود بازمی گردند و عزم خود را بر
زندگی سالم و همراه با تقوا جزم می کنند. اگر تاکنون زائران در زندگی خود دچار لغزش
بوده اند، با خدا و اولیای ا
می بندند که در ادامه زندگی، از مسیر حق منحرف نشوند.

زیارت، پاکی جان و خلوص نفس

اهل بیت علیهم السلام، انسان های خالص، پاک و برگزیده خداوند هستند. امام علی علیه السلام درباره آیه
﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ (فاطر: ۳۲)؛ «سپس کتاب را به کسانی که خالص
گردانیدیم و انتخابشان کردیم، به میراث دادیم»، فرمود: «فَنَحْنُ الَّذِينَ اصْطَفَانَا اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
نَحْنُ صَفْوَةُ اللَّهِ» (سلیم بن قیس هلالی، ۱۴۰۵ق، ج ۲، ص ۸۴۷)؛ «ما آنهایی هستیم که خدا از
میان بندگانش خالص گردانید و برگزید و ما خالص شده و برگزیده خداییم.»

همچنین در برخی از زیارتنامه ها نیز به خالص و برگزیده بودن اهل بیت علیهم السلام اشاره شده
است؛ مثلاً در زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله می گوئیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ» (ابن قولویه،
۱۳۵۶ش، ص ۱۸)؛ «سلام بر تو ای خالص شده و برگزیده خدا.» و در زیارت امام علی علیه السلام،

در روز هفده ربیع الاول، چنین آمده است: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَحُجَّتَهُ وَخَالِصَةَ اللَّهِ وَخَاصَّتَهُ» (شهید اول، ۱۴۱۰، ص ۹۶)؛ «سلام بر تو ای ولی و حجت خدا و بنده خالص و مخصوص خدا».

اهل بیت علیهم السلام مجرای فیض الهی هستند و هر گونه ارتباط با ایشان، به آدمی رنگ و بوی معنوی و خلوص و پاکی آنان را می دهد. در زیارت جامعه کبیره می خوانیم:

وَجَعَلَ صَلَوَاتِنَا عَلَيْكُمْ وَمَا خَصَّصْنَا بِهِ مِنْ وَلَايَتِكُمْ طِبْيًا لِحَلْقِنَا وَطَهَارَةً لِنَفْسِنَا وَتَرْكِيَةً لَنَا وَكَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا؛ (ابن بابویه، ۱۴۱۳، ج ۲، ص ۶۱۳)؛

و صلوات ما بر شما و ولایت شما را که به ما اختصاص داده است، باعث پاکی خلقت و طهارت جان ما و پاکیزگی ما و کفاره گناهان ما قرار داد.

زیارت اهل بیت علیهم السلام، برقراری ارتباط با آنان و قرار گرفتن در سایه ایشان است، و هر کس به قدر ظرفیت خود از وجود آنان بهره می برد و بر صفا، خلوص و پاکی وجود خود اافه می کند.

زیارت، پرواز در ملکوت

زیارت دل کندن از دنیای مادی و ورود به فضای معنوی است. زیارت قطع دل بستگی به مظاهر دنیوی و به پرواز درآمدن در عالم بالاست. زیارت ارتباط با بزرگان دین است که در عالم ملکوت، حضوری تمام دارند. زیارت مشاهد مشرفه اهل بیت علیهم السلام، اتصال به منبع نور و معنویت است و نورانیت و معنویت زائران را افزایش می دهد. امام رضا علیه السلام فرمود: «مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ بِسَطِّ الْفُرَاتِ كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فَوْقَ [فِي] عَرْشِهِ» (ابن قولویه، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۴۷)؛ «کسی که قبر مطهر امام حسین علیه السلام را در کنار رود فرات زیارت کند مانند کسی است که خدا را بر بالای عرش او، زیارت کرده است».

نتیجه زیارت اباعبدالله الحسین علیه السلام، بهره مندی از نورانیتی است که در نتیجه زیارت خدای متعال برای آدمی حاصل می شود؛ و این مطلب درباره سایر معصومان با درجات مختلف وجود دارد. در حدیث دیگری از امام صادق علیه السلام چنین آمده است:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَتَجَلَّى لِرُؤَاةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَبْلَ أَهْلِ عَرَافَاتٍ وَيَقْضِي حَوَائِجَهُمْ وَيَغْفِرُ ذُنُوبَهُمْ وَيُسَفِّعُهُمْ فِي مَسَائِلِهِمْ ثُمَّ يَنْبِي بِأَهْلِ عَرَافَاتٍ فَيَفْعَلُ بِهِمْ ذَلِكَ؛ (همان، ۱۳۵۶ش، ص ۱۶۵).

همانا خدای متعال قبل از آنکه برای اهل عرفات تجلی کند برای زائران مرقد امام حسین علیه السلام تجلی می کند، و حوائج آنان را برآورده می کند و گناهان آنان را می بخشد و در خواسته هایشان شفاعتشان کرده و سپس به اهل عرفات توجه نموده و آنچه در حق زوار امام حسین علیه السلام منظور نمود برای ایشان نیز قرار می دهد.

این حدیث نیز به خوبی بر حال معنوی زائران اهل بیت علیهم السلام دلالت می کند. آنان در حال و هوایی فراتر از این دنیا سیر می کنند و خود را به خدا و اهل بیت علیهم السلام نزدیک می بینند. متوجه اند که صدای آنان شنیده می شود و به سخن و خواسته های آنان توجه می شود. لذت معنوی که از این تجربه به دست می آید. بسیار لذت بخش است به گونه ای که احساس می کنند در ملکوت پرواز می کنند.

زیارت، ارتباط با وسائط فیض الهی

موجودات نمی توانند بدون واسطه از فیض الهی بهره مند شوند؛ به همین دلیل اهل بیت علیهم السلام بندگان صالح و واسطه های فیض الهی اند. هر نعمتی که به صورت عام یا به شخص خاصی داده می شود، از مجرای این بزرگواران است. امام صادق علیه السلام فرمود:

بِنَا أَثْمَرَتِ الْأَشْجَارُ وَ أَيْتَعَتِ الثَّمَارُ وَ جَرَتِ الْأَنْهَارُ وَ بِنَا يَنْزِلُ عَيْثُ السَّمَاءِ وَ يَنْبُتُ عُشْبُ الْأَرْضِ وَ بِعِبَادَتِنَا عِبَدَ اللَّهُ وَ لَوْ لَا نَحْنُ مَا عُبِدَ اللَّهُ؛ (کلینی، ۱۴۰۷، ج ۱، ص ۱۴۴)

به برکت ما، درختان بارور می گردند و میوه ها می رسند و نهرها جاری می شوند و باران از آسمان می بارد و گیاه از زمین می روید و به عبادت ما خداوند پرستش می شود و اگر ما نبودیم، خدا عبادت نمی شد.

همچنین در زیارت جامعه کبیره این گونه ائمه بزرگوار را خطاب قرار می دهیم:

بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَبِكُمْ يَخْتِمُ وَبِكُمْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ، وَبِكُمْ يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بَإِذْنِهِ، وَبِكُمْ يُنْفَسُ الْهَمُّ وَيَكْشِفُ الضَّرَّ؛ (ابن بابویه، ۱۴۱۳ق، ج ۲، ص ۶۱۵)؛
 خداوند [خلقت را] به شما آغاز کرد و به شما ختم می کند؛ و به واسطه شما باران را فرو می ریزد و به واسطه شماست که آسمان را از این که بر زمین افتد جز به اذن او نگه می دارد؛ و به واسطه شما، اندوه را می زداید و سختی را برطرف می کند.

زیارت، ارتباط با این بزرگواران، با این جایگاه در دستگاه آفرینش الهی، است. زیارت حضور در نزد کسانی است که واسطه های فیض الهی هستند و هر چه به آدمیان می رسد، از بهره مندی یک نعمت یا دفع یک شر، به واسطه ایشان است. بدین ترتیب، زیارت اهل بیت علیهم السلام می تواند موجب تقرب انسان به آن بزرگواران گردد و آدمی را از توجه خاص آنان بهره مند گرداند که نتیجه آن سعادت دنیوی و اخروی است.

زیارت، توسل به اهل بیت علیهم السلام

اهل بیت علیهم السلام، جایگاه والایی نزد خداوند دارند و واسطه میان خدا و خلق می باشند؛ به همین دلیل توسل به ایشان امری ممدوح است. خداوند در قرآن ریم می فرماید:
«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ»؛ (مائده: ۳۵).
 ای کسانی که ایمان آورده اید! از [مخالفت با] خدا بپرهیزید، و وسیله ای برای تقرب به او بجوید.

در این آیه، خداوند از مؤمنان می خواهد که وسیله ای برای نزدیکی به او بجویند و آن را میان خود و خدا واسطه قرار دهند. رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره این آیه فرمود:
«وَنَحْنُ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ وَالْوَسِيلَةُ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ... وَنَحْنُ... بَابُ الرَّحْمَةِ... وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى الَّتِي مَنْ تَمَسَّكَ بِهَا نَجَا»؛ (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۲۵، ص ۲۳).
 ما (اهل بیت) وسیله به سوی خدا و راه وصول به رضوان الهی هستیم و ما...

باب رحمت خداوند... و ریسمان محکم الهی هستیم که هر کس به آن تمسک

جوید، نجات یابد.

بدین ترتیب، اهل بیت علیهم السلام، وسیله‌هایی هستند که خداوند مؤمنان را به جست و جوی آن

برای تقرب به خود فرمان می‌دهد.

راه رسیدن به این وسائل و بهره بردن از ایشان، توسل به آنان است. هنگامی می‌توانیم از

آن بزرگواران و از نور پرفروغ ایشان بهره‌مند شویم که به آنان متوسل گردیم. زیارت اهل

بیت علیهم السلام، به گونه‌ای توسل به ایشان است. زائران اهل بیت علیهم السلام که از راه‌های دور و نزدیک به

زیارت ایشان می‌شتابند، با این عمل، به آن بزرگواران توسل می‌شوند و به دنبال بهره‌مندی

از نورانیت وجود آنان هستند.

زیارت، عهد و پیمان با اولیای الهی

پایبندی به عهد و پیمان‌ها یکی از فضایل مهم اخلاقی است که قرآن کریم و روایات

معصومین علیهم السلام ما را به رعایت این امر فرا می‌خوانند. قرآن کریم یکی از ویژگی‌های مؤمنان را

پایبندی آنان به پیمان‌هایشان برمی‌شمارد و می‌فرماید: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾

(مؤمنون: ۸)؛ «و آنان که امانت‌ها و پیمان خود را رعایت می‌کنند». امام باقر علیه السلام فرمود:

ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُخْصَةً أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ وَالْوَفَاءُ

بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ (کلینی، ۱۴۰۷، ج ۲، ص ۱۶۲).

سه چیز است که خداوند در آنها به هیچ کس اجازه [رفتار خلاف آن] نداده

است: برگرداندن امانت به نیک و بد، وفای به عهد با نیک و بد، و نیکی به

والدین، خوب باشند یا بد.

از مصادیق مهم عهد و پیمان، پیمانی است که انسان‌ها با خداوند بسته‌اند تا شیطان را

عبادت نکنند و فقط خدا را بپرستند. خداوند می‌فرماید:

﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ وَأَنْ
عَبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾؛ (یس: ۶۰-۶۱).

آیا با شما عهد نکردم ای فرزندان آدم که شیطان را نپرستید، که او برای شما
دشمن آشکاری است؟! و اینکه مرا پرستید که راه مستقیم این است.

یکی از کارکردهای زیارت اهل بیت علیهم السلام آن است که زائران با آنان پیمان می‌بندند که در
صراط مستقیم الهی باقی باشند و از این راه منحرف نشوند. آنان به هنگام زیارت از رفتارهای
نادرست خود در گذشته احساس مندگی می‌کنند و با اولیای بزرگ الهی پیمان می‌بندند
که دیگر سراغ رفتارهای خلاف نروند و از مسیر حق منحرف نشوند. این امر نقش مؤثری در
اصلاح افراد و زندگی سعادت‌مندان آنان خواهد داشت؛ و این در سایه چنگ زدن به ریسمان
محکم الهی، که همانا اهل بیت علیهم السلام می‌باشند، محقق می‌گردد.

زیارت، مایه آمرزش گناهان

یکی از آثار زیارت اهل بیت علیهم السلام آمرزش گناهان است که در روایات بسیاری بر آن تأکید
شده است؛ به عنوان مثال، رسول خدا صلی الله علیه و آله به امام حسین علیه السلام فرمود:

يَا بُنَيَّ مَنْ زَارَنِي حَيًّا أَوْ مَيِّتًا أَوْ زَارَ أَبَاكَ أَوْ زَارَ أَخَاكَ أَوْ زَارَكَ كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أُرْزَهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ حَتَّى أُخَلِّصَهُ مِنْ ذُنُوبِهِ (ابن قولویه، ۱۳۵۶، ص ۱۱).

فرزندم، کسی که مرا در حال حیات یا پس از مرگ زیارت کند یا پدرت یا
برادرت یا تو را زیارت کند، سزاوار است بر من که او را در روز قیامت زیارت
کنم تا اینکه از گناهانش پاک گردانم.

همچنین امام صادق علیه السلام درباره پاداش زیارت امام حسین علیه السلام فرمود: «مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ علیه السلام مِنْ
شِيعَتِنَا لَمْ يَرْجَعْ حَتَّى يُغْفَرَ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ» (همان، ۱۳۵۶ش، ص ۱۳۴)؛ «هر کس از شیعیان ما امام
حسین علیه السلام را زیارت کند، باز نمی‌گردد مگر آنکه همه گناهان او آمرزیده می‌شود».

هنگام زیارت قبور مطهر اهل بیت علیهم السلام، روح زائر با روح آن بزرگواران پیوند می‌خورد و
نورانیت و معنویت بالایی از ایشان به دست می‌آورد. بهره‌مندی از این نورانیت و معنویت،

گناه را از وجود آد می‌زداید و ناپاکی را از روح او پاک می‌کند.

بدین ترتیب، در پرتو زیارت قبور اهل بیت علیهم‌السلام، که چنگ زدن به ریسمان محکم الهی است، به واسطه پیوند روحی و معنوی زائر با آن بزرگواران زمینه بازگشت افراد از گناه و نافرمانی خدا فراهم می‌شود و گناهان آنان آمرزیده می‌شود.

زیارت، دوستی با دوستان خدا و سعادت ابدی

یکی از دستورهای مهم دین اسلام، دوستی با دوستان خداست. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ (فتح: ۲۹)؛ «محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرستاده خداست و کسانی که با اویند، در برابر کفار سرسخت و شدید و میان خود، مهربان‌اند». مؤمنان، کانونی از عواطف و محبت به برادران و دوستان و هم‌کیشان خود هستند که جلوه بارز آن را در دوستی با اهل بیت پیامبر گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌توان مشاهده کرد؛ و این چیزی است که خداوند نیز از مسلمانان می‌خواهد:

﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ (شوری، ۲۳)؛ «بگو من هیچ پاداشی از شما بر رسالتم درخواست نمی‌کنم جز دوست داشتن نزدیکانم (اهل بیت)».

امام علی علیه‌السلام نیز درباره اهمیت محبت اهل بیت علیهم‌السلام فرمود:

مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عَظُمَ إِحْسَانُهُ وَرَجَحَ مِيزَانُهُ وَقَبِلَ عَمَلُهُ وَغُفِرَ زَلُّهُ وَمَنْ أَبْغَضَنَا لَا يَنْفَعُهُ إِسْلَامُهُ (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۲۶، ص ۲۶۰).

کسی که ما اهل بیت را دوست داشته باشد، احسان او عظیم گردد، اعمال او هنگام سنجش برتری یابد، اعمال نیکش قبول شود، لغزش‌های او آمرزیده شود؛ و کسی که بغض ما را در دل داشته باشد اسلام او سودی به حالش نخواهد داشت.

یکی از آثار و نشانه‌های محبت به اهل بیت علیهم‌السلام تمایل به زیارت ایشان است. اصولاً علاقه به آن بزرگواران است که شیعیان را به سمت قبور آنان می‌کشاند. تحمل رنج سفر زیارتی، تشریف پیایی به حرم شریف در مدت اقامت، رعایت آداب زیارت هنگام تشریف و قرائت زیارتنامه با توجه و حضور قلب، همگی از علاقه درونی و خالصانه زائر به آن معصوم حکایت

می‌کند. زیارت اهل بیت علیهم‌السلام که از محبت به اهل بیت علیهم‌السلام برمی‌خیزد، به تعبیری، چنگ زدن به ریسمان محکم الهی است که سعادت دنیا و آخرت زائران مؤمن را در پی دارد.

نتیجه

اهل بیت علیهم‌السلام جایگاه والایی در دستگاه خلقت الهی دارند؛ زیارت قبور مطهر آن بزرگواران آثار، پیامدها و کارکردهایی دارد، انسان‌ها را در تمسک به ریسمان محکم الهی یاری می‌دهد و آنان را در صراط مستقیم پایدار می‌سازد. از این رو لازم است شیعیان بر انجام این عبادت بزرگ اهتمام ویژه داشته باشند؛ زیرا هرگونه کوتاهی در این کار، عواقب ناگواری برای افراد و جامعه اسلامی به دنبال دارد.

منابع

قرآن کریم، ترجمه ناصر مکارم شیرازی.

۱. ابن بابویه (شیخ صدوق)، محمد بن علی (۱۴۱۳ق)، من لا یحضره الفقیه، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ: دوم.
۲. ابن قولویه، جعفر بن محمد (۱۳۵۶ش)، کامل الزیارات، نجف اشرف، دار المرتضویة، چاپ: اول.
۳. سلیم بن قیس، هلالی (۱۴۰۵ق)، کتاب سلیم بن قیس الهلالی، قم، الهادی، چاپ: اول.
۴. شهید اول، محمد بن مکی (۱۴۱۰ق)، المزار فی کیفیت زیارات النبی و الأئمة علیهم السلام، قم، مدرسه امام مهدی علیه السلام، چاپ: اول.
۵. کلینی، محمد بن یعقوب (۱۴۰۷ق)، الکافی، تهران، دار الکتب الاسلامیة، چاپ چهارم.
۶. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۴۰۳ق)، بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، بیروت، دار إحياء التراث العربی، چاپ: دوم.